هێشــوويەك هــا يكۆ. . مــوكەڕەم ڕەشيد تاڵەبانی

خەونم دەبینی
سواری ئەسپێکی باڵداربووم
بە هەورازو نشێوەکاندا
ڕووەو هەتاو دەچووم

خوڕەی جۆگەكەی بەر ماڵمان
لە گوێمدا دەزرنگایەوە
هەركە تینووم لێ بشکاندایە
ل□ بەر پێمدا هەڵدەستایەوە

تریفەی مانگ بووەتە هاوڕێم
گەر لە شەوە تاریکەکانیشدا
بێزار بم
مەسجی خۆی هەر دەنێرێت

باران بە لێزمە دەبارێت
چاو چاو نابینێت
لە دووڕیانی چاوەڕوانیدا دۆش داماوم
ئەم تەمتومانییە
کەی بڕەوێتەوە

دوژمن لە هەڕەشەی خۆی ناکەوێت
شەووڕۆژ پیلان دەگێڕێت
منیش توێشووی خۆمم لە پشت توندکردووە
لە تاریکەشەوێکدا
بەسەریدا بدەم

نە لە تۆپ و نە لە مووشەك دەترسم
هەموو بستێکی ئەم خاکەم بووەتە سەنگەر
درۆنیش هەڵبدەن
بە بڕنەوی ورە دەیخەمە خوارەوە

لە هاش و هووشی دوژمن زەندەقم ناچێت
ئەوە نیشانەی بێ دەستەڵاتییە
کاتێك گوللە نێوچاوانی دیواودەر دەکات
هات و هاواری
کپ دەبێتەوە

لەناو دەریادا بەلەمێکم دۆزییەوە
چەتە دەریاییەکان
بۆ چەتەیی بەکاریان هێنابوو
بۆ سەوڵەکانی گەڕام
بزربووبوون

ڕۆژ بەرەو ئاوابوون دەچوو
تیشکی ڕەنگاوڕەنگ ئەو ناوەی تەنیبووەوە
پاش تاوێکی دی
تاریکی دادێت و
ئەستێرەکان دەدرەوشێنەوە

سینگی دوو سێوی لاسوورەی گرتووە
شەرم دەکات
لە هەموو کەسێك دەیانشارێتەوە

بە ڕێگە پێچاوپێچەکان و

بە هەوارز و نشێوەکان و
بە کووچەباخەکانیشدا بێت
هەر دەچم بۆ لای یار

ئەم زستانە پاڵتۆ ئەستوورەکەم د□ پۆشم
بەفر تا ئەژنۆ دێت و
زەلامان ڕەق د□ بنەوە

لە وێستگەی چاوەڕوانیدا
چاوەڕوان بووم
ئاوی قاچم داهات
هێشتە چاوەڕوانی نەهات

ئەم جارەیان باوتۆز هەڵیکرد
دەرگەی دەوارەکە دادەخەم
تەپ و تۆز
چاوی هیوا کوێر ناکات

لەمێژە ئەم چۆمە
بە بەردەم گونددا گوزەر دەکات
هیچ ڕۆژێك نەمبیستووە
گۆرانی نەچڕێت و
هەڵهەڵە لێ نەدات

ئەو چیایەم کردووەتە دۆستی خۆم
پەنا بۆ سێبەرەکەی دەبەم
بەسەرهاتی بۆ دەگێڕمەوە
دڵنیام بە ئەمەکەو
لە پشتەوە بەر خەنجەرم نادات

برسێتی شێرێکی دڕندەیە
بۆسەی مەرگە
ڕۆژگارێك دێت
بە چاوەقووڵە زەلامان ڕادەماڵێت

لە سێبەری درەختەکانی باڵا تدا
ڕادەکشێم
لە بن باڵی ئەوینتدا
خۆم لە وەیشوومەی پەژارەو غەم
دەپارێزم
پەنا بۆ زوڵفی سۆزت دەبەم
لەشی سەرما بردەم
بە تارای حەزەکانت دادەپۆشم
زاری ئارەزوو دەکەمەوە
دەم بۆهەنگوینترین بەروبوومەکانت
دەبەم

من بیر لەو شتە دەکەمەوە
تۆ بیری لێ دەکەیتەوە
تۆ بیر لەو شتە دەکەیتەوە
من بیری لێ دەکەمەوە
هەر یەکەمان بیر لەوە دەکەینەوە
ئەو شتە بکەین
بیری لێ دەکەینەوە
تۆیش بیر لەوە دەکەیتەوە
ئەو شتە بکەیت کە بیری لێ دەکەینەوە؟؟

ئەم کاغەزانە نیشتمانی منن
بە ئارەزووی خۆم بە پێ دەشت و
چیا و دۆڵ و هەورازەکانیدا
تەڕاتێن دەکەم

تا چاوبڕکات بیر لە قووڵایی ئاسمان دەکەمەوە
تا پێ بتوانێت
بە کۆڵان و شەقامەکانی سۆزیدا
پیاسە دەکەم
جوانترین وێنەی خەونیان
تێدا دەڕازێنمەوە
ئەگەر ماندوویش بم
لەناو ڕستەیەکدا ڕادەکشێم و
سەرخەوێکی ئاسوودەیی دەشکێنم

بەو هەورازەدا دەڕۆیشتم
جانتایەکم دۆزییەوە
زرێزەکەم هەڵپچڕاند کەروێشکێکی تێدا بوو
بە دوو گومبەتانێ لەچاو ون بوو
سەیرم کرد سەدان سیدی لەژێریدا بوو
سروودی ئەی ڕەقیبیان
تێدا تۆمارکرابوو

ئەوەند لە وێنەکەم ڕوانی
چاوم ئهبڵهق بوو
ڕەشکەو پێشکەی کرد
ڕەنگەکان تێکەڵ بوون
بەرەو تەڵخی چوون
هەردوو پێڵووم نووقاند
وێنەکەم لەناو دڵدا ڕواند

لەناو بەلەمێکدا بووین
بۆ کەناری ئەوبەر دەچووین
ماسییەك پەیدا بوو
بواری پێ پێشان داین
ئەژدیهایەك لەو خوارەوە بوو
باج و سەرانەی دەستاند

ئەم کورسییە لاقێکی شکاوە
ئەو سێ لاقەکەی سکاڵا یا نە
بەرگەی قورسایی ئەو زەلامە ناگرن
ئەوەندەی ورچێك زل بێت

شەقامەکان جمەیان دێت
پارکەکان جمەیان دێت
کوڵانەکان جمەیان دێت
بەردەم مارکتەکان جمەیان دێت
بەردەم ماڵەکان جمەیان دێت
لە ئۆتۆمۆبیل
بۆ کوێ هەڵێین
لەبەر ئۆتۆمۆبیل؟؟

چاویلکەکەم بانگی کردم
ئەو وشە وردانەی پێ پێشان بدەم
لە دوایەمین ڕستەی چامەکەوە
گرمۆلە بوونەو
شەرم دەکەن
خۆیان پێشانی یار بدەن

ئەم بەیانییە
چەند جارێك سەرپێپلکەکان کەوتم
گڵۆپەکان نووستبوون
نەمهێشت ترپەی پێم
خەوزڕیان بکات

ئەمڕۆ پشوومەو
کەمێك لە باخچەکە پاڵ دەدەمەوە
تا درەخت و گوڵەکان

هەواڵی بۆنخۆشم
بە لووتدا بدەن

پاییز جانتاکەی بە شانەوەیەو
خەریکە سەفەر دەکات
چاوەڕێی لێزمەیەك بارانە
شۆستەکان بشواتەوە

ئەمڕۆ هەتاو میوانەو
لەسەر هەیوانەکەوە
تیشك د□ بەشێتەوە

ئەستێرەکان
بە ئاسمانی هیواوە جریوەیان دێت
بەر□ بەیان
بە ڕۆژی ڕادەگەیەنن

بەم ڕەشەباوە دیارە
ئەم زستانە تووش بێت
بەفرو کڕیوە
لەگەڵ خۆی بێنێت
چی کۆرپەی بەخت هەن
لە سەرماندا ڕەق ببنەوە

لە دەرگەی چامەیەك
چوومە ژوورەوە
لە پەنجەرەی کێشەوە
سەیری کۆڵانی واتام کرد
سەروا یەك
هەڵدەپەڕی و گۆرانی زاری دەچڕی

ئەو ناوونیشانەم پێ جوانە
لە دوو وشەدا خۆی دەخەمڵێنێت
ئەو ڕێنووسەم پێ ناشیرینە
هەموو یایەك دەكات بە جووت
ئەو ڕەفتارەم پێ پەسن ناكرێت
پەڕاو پەڕاوە،
ئەو دیكات بە پووت

بۆ فەرگە دەچووم
وانەی نیشتمانی بڵێمەوە
چەند چەكدارێكی دەم پێچراو
دەستگیریان كردم
وێنەی پێشمەرگەیەك لە باخەڵم بوو
ئاڵایەكی چوار ڕەنگیم بەنددەكردەوە
هەتاوێكی تێدا بوو
پرشنگی دەدایەوە

چایخانەكە لەسەر پێپلكانەیە
شیرینت بوێت بۆت دێنن
تاڵت بوێت بۆت دێنن
نازانیت
كامیان بە كەوچك تێك بدەیت

هاوین مەشخەڵێكی بەدەستەوەیەو
گەڵاڕێزانی پاییز ڕاودەنێت
گەڵاڕێزانی پاییز
گەردەلوولێكی بە دەستەوەیەو
سەرمای زستان ڕاودەنێت
سەرمای زستان كڵۆوەیەكی بە دەستەوەیەو
فێنكیی بەهار ڕاودەنێت
فێنكیی بەهار

هێور هێور بەناو سەوزایی سروشتدا
گۆرانیی نەورۆز دەچڕێت
ئارەزوو ناکات
هاوین لەخۆی زیزبکات

لە باکوور هەر ڕۆڵەی من
لەناو ستەمی ڕاسیزمدا جوانەمەرگ دەبێت
لە ڕۆژهەڵات هەر کیژی من
لەناو جبەی ئاخونددا خوێنی دەڕژێت
لە باشوور هەر لاوی من
بە ئاواتەوە سەر دەنێتەوە
لە ڕۆژئاوا هەر گەنجی من
لەناو قوڕگی فاشیزمدا دەتلێتەوە
خوایە کەی ئەم ستەمە لە سەر من و
جگەرگۆشەکانم هەڵدەگریت

چەندەی غەمم بێت
چەندەیش دڵی هیوام تەنگ بێت
چەندەیش ئاسمانی ژیانم لێ دابخرێت
چەندەیش دوژمن
تەنگم لێ هەڵبچنێت
قوڕقۆشمم بەسەردا ببارێنێت
پڕ بە گەرووم گۆرانی دەچڕم
پڕ بە گەرووم هاوار دەکەم
سەر و مێشك و دڵ و جەرگی دەبەم

بەرەو چیایەك هەڵدەزنام
بە تەنیشت جۆگەیەڵەیەکدا تێپەڕیم
لەو لاوە تەپۆڵکەیەك سەیری دەکردم
ئاوڕم دایەوە
چەمەکەی پشتم دەگریا

ئەم بەیانییە زوو لە ماڵ هاتمە دەرەوە
کۆڵان کپ و مات بوو
درەختەکان نووستبوون
هوزارێك بە ئاگەبوو
سروودی بێزاری دەگوتەوە

سەرم بە مووبەقدا کرد
بەدوای شتێکدا دەگەڕام
برسێتی پێ بکوژم
هەموو خواردنەکان لە ترساندا
خۆیان شاردبووەوە

کۆلارەیەکم بەرەو ئاسمان هەڵدا
لەگەڵ تیشکی هەتاو بوو بە شەڕیان
لە دادگە سکاڵایان کرد
ئاسمان هی کامیانە
تا تەڕا تێنێی تێدا بکەن!!

چامەیەك دەیقیژاند
خوێنەرەکان لێی نەدەگەیشتن
ئەوەند هاواری کرد
تا گەرووی نووسا

ڕووبارێك بەلای باخێکدا تێدەپەڕی
درەختەکان سڵاویان لێ دەکرد
ڕووبار هاژەی دەهات و
کش و مات دەڕۆیشت
درەختەکان تووڕەبوون
بەروبووەمەکانیان ل□ بارچوو!!

چوومە سەر کەناری دەریا
سروەیەك خۆی پێ ناساندم
هەواڵێکی ناخۆشی پێ بوو
بەستەڵەکی باکوور دەتوێتەوە!!!

ئەو کتێبە نوێیەی بە دەستمەوە بوو
خەریك بووم دەمخوێندەوە
ل□ پڕ پرسیارێکی سەیری لێ کردم
ـ بۆچی دەمخوێنیتەوە؟

- تا بزانم نووسەر چی نووسیوە؟

ـ بەو درۆیانەی نووسەر باوەڕ دەکەیت؟؟

دوو ڕۆژە پشیلەکە بزربووە
سەربان و دیوارەکان پرسەیانە
گوێیان لە میاو میاوی نی□
کاتێك بەویدا تێدەپەڕی!!

ئەو بەستەزمانەیان ل□ بەر ئەو هەتاوە گەرمەدا
داناوە
دەستی ناوەتە بناگوێی
گوایە مۆبایلی پێیەو
تەلەفۆن بۆ یار دەکات!!

ئۆتۆمۆبیلی لێ دەخوڕی
زەنگی مۆبایلەکەی لێی دا
بە پەلە لای دایە لای دەستەڕاست و
ڕایگرت
بە گوێوەی ناو دەنگێگ گوتی:

کەی دوکان دەکەیتەوە؟
– نمرەکە هەڵەیە!!

پێش چەند ساڵێك
لە بازگەیەکی دوژمن دەستگیریان کردم
بێ لێکۆڵینەوە لە بەندیخانەیەکی بۆگەنیان توندکردم
نە خواردنیان پێ دام
نە ئاویان بۆ هێنام
ئێوارە پاسەوانەکان بە بەرچاومەوە
برنج و شلەو گۆشتیان خوارد
پاش کاتژمێرێك هەموویان بوورا نەوە
تمەز ژەهراوی بوونە
بە هەلم زانی و خۆم کۆکردەوەو تێمتەقاند
بە هەناسەبڕکێ خۆم گەیاندە لای شۆڕشگێڕەکان

سەرم بە سوپەرمارکتێکدا کرد
چاوم بە نرخەکاندا گێڕا
نرخی گۆشت و خواردەمەنی
هەموویان چاویان زەق کردەوەو
زمانیان لێ دەرهێنام
زەندەقم چوو
پاشەوپاش گەڕامەوە
خۆم لەو ناوە گوم کرد

قامکەکانم کۆڵەوارن
ناتوانم سواری ئەسپ ببم
دەست بە زینەوە بگرم و
جڵەو ڕاکێشم
بێچووە چۆلەکەیەکیان پێ تیمار بکەم
منداڵە وردکی گەڕەك
بە تیروکەوان برینداریان کردووە

لـەناو دێڕێکی چامەیەکمدا
کوتە نانێك و چەند قاژە تەماتەیەکم
دۆزیـیەوە
پاڵم لـێ دایەوەو
ئەو ڕۆژە نەچووم بازاڕ بکەم

دەمەوێت بـە ئارەزووی خۆم
سروود بـڵێم
لـە هەراو هوریا هەڵێم
دەست لـە گەردنی پەلکەزێڕینـە بکەم
مژدەی ماچ
بـۆ ئاسۆی هەتاو ببـەم

بـە ناو قامیشەڵاندا دەڕۆم
هەر دەڕۆم
سەرم بـە چۆمدا دەتەقێتەوە
هاژەی ئاو سەرسامم دەکات
بـەو هاژەیـە
زستانم بیردەخاتەوە

بـەرەو ئاقاری ئەودیوی چیا
دڕکەزێ لـە پێم دەچەقێ
پەیکوڵ لـەگەڵ پەیکوڵ
لـەسەر پاژنەم شەڕ دەکەن
کامیان لـە کامیان ئێشی زۆرتر بـێت

ئەو زارە
چی لـە بارە
ڕۆژ دەبـێتەوە تا ئێوارە
بـەلـەپیتکەی لـەسەر درۆ سوارە

چاو دەقووچێنێت
لێو دەقرپێنێت
گوێ ڕادەدێرێت
قووتێکی بۆ دەخواتەوە

ئەو ئاوە تینوو ناشکێنێت
ئەو ناوە
ناو نازڕێنێت
ئەو پیاوە
پەتێکیش ناپسێنێت

خامە گەنجەو پیر نابێت
لەناو هزرو بیردا
دەخەمڵێت
پیت پیت وشە دەڕوێنێت
چامەی لێ بەرهەم دێنێت
بە ئاواز دەیڵێتەوە
تا چاو بیخوێنێتەوە

هەنگاوەکانم
ئاشنای ئەم ڕێگە بوونە
ئەم ڕێگە
ئاشنای هەنگاوەکانم بووە
بە تاریکیش بەوێدا تێپەڕم
هەنگاوەکانم دەناسێتەوە
پێشوازییان لێ دەکات

لەبەردەم ئاوێنەکەدا ڕاوەستابووم
چامەی (دەریا)م دەخوێندەوە
وێنەی ناو ئاوێنەکە من نەبووم

هەر چامەكەى دەخوێندەوە
بێزار بووم
چوومە دەرەوە
ئيوارە گەڕامەوە
وێنەى ناو ئاوێنەكە هەر چامەكەى دەخوێندەوە

بتێك لە ماڵماندا يە
بەيانيان قاوەڵتيم بۆ ئامادە دەكات
ئێواران شيوم بۆ لێ دەنێت
قەرەوێڵەكەى لە تەنيشت قەرەوێڵەكەمەوە يە
كاتێك ڕادەكشێم
شەو تا بەرەبەيان مۆبايلێكى بە دەستەوە يە
لە يوتوبەوە
گوێ لە وتارەكانى وتاربێژێكەى
مزگەوتەكەى گەڕەك دەگرێت

بەم بەيانييە
گوێم لە خوڕەى ئاوى بۆڕييەكە يە
بەچووە پشيلەيەك
لە كۆڵان دەمياوێنێت
قيژەى ئەمبولانيش لە شەقامەكە
بەرگوێ دەكەوێت
هيليكۆپتەرێكيش بەسەر سەرماندا
تێدەپەڕێت
لە تەلەڤزيۆنەكەيشەوە
شارێك بە مووشەكى دوورمەودا
بۆردومان دەكرێت

هەموو خەڵكى شار
ڕژاونەتە شەقامەكان
دروشمى ئازادى بەرز دەكەنەوە
بە بەردو دار
بە ورەى بەرزى بەسرپەرار

بەرەو ڕووی دارودەستەو
خۆفرۆشان و ماتۆڕسکل سوارو
مێزەربەسەرەکان د□ بنەوە

ئاگری شۆڕش هەڵگیرساوە
کپ نابـێتەوە
ترسیش نەماوە
تۆقین ڕەوی کرد
ڕۆژگار ڕۆژگاری گەلەو
تاریکی گوزەشت ناگەڕێتەوە
هەر کوێیەك بچیت
خۆر هەڵاتووەو تیشکی هەتاوە

ل□ بەردەم ئاوێن□ک□□
ڕدێنم د□ تراشی
لە ئاوێنەکەوە ئاخوندێك زمانی لێ دەردێنام
لچی هەڵدەقورتاند
مستەکۆڵەیەکم تێ سرەواند
ئاوێنەکەم وردو خاش کرد
ئاوڕم دایەوە
ئاخوندێك لە بەرپێمدا
ل□ ناو خوێندا گەوزیوه

تاریکی دەڕەوێتەوە
وەرزی بەهاریش دێتەوە
بەفرو سەهۆڵبەندانی دووریش
دەتوێتەوە
هەر یارەو بە یار
شاددەبێتەوە

گوێم لە دەنگی گریانە

گوێم لە هاژەی زریانە
گوێم لە زەبری ستەمی نامەردانە
کیژانی ئازادیخواز
بە قژ ڕادەپێچن
بۆ بەندیخانە

ناتوانن ئەم شۆڕشە دامرکێنن
ناتوانن ئەم ورەیە بڕووخێنن
ناتوانن چەکاوخەر
لە دەرەوە بێنن
شۆڕشگێڕان
لەناو خوێندا بگەوزێنن

تا ئێستە دوژمن نەیزانیوە
پەت و گوریس
هەموو شتێك لە لاوازییەوە
دەپچڕێت
تەنیا ستەم نەبێت
چەند ئەستوور ببێت
پووچ دەبێتەوە
دەپسێت

کاتژمێر دێت و دەچێت
زەبر هەڵدەنووتێت و
گەردنی وردو خاش دەبێت
ستەم ئاوادەبێت
ڕۆژ دەبێتەوە
خۆری سەرفرازی هەڵدێت

گوێم لێیە
دوژمن زەندەقی چووە

گوڵم لێیە
دوژمن ورەی بەرداوە
گوڵم لێیە
دوژمن ئەژنۆی شکاوە
سادەی ورە بەرزان
بۆ گەیشتنە سەر لووتکە
تەنیا پیچێکی ماوە

تشرینی یەکەم 2022

چیرۆک\ ئەوەی لە (سەبتە) گێڕاوێتەوە.. ن: محەمەد محزار.. وەرگێڕانی: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

خانمێک لە (سەردەمی داڕووخانی نائومێدییەوە) گوتی: هیچ شتێکی نوێ لەئارادا نییە؛ خەڵکی قیبلەنومایان لێ ون بووە و، هەرکەسەو بۆ خۆی دەخوێنێت. ئامانج و ئاواتیان گەیشتنە بە باخەکانی عەدن کە لە پشت دەریای ناوەڕاستەوەن، بەڵام ئەمە پێویستی بەوە بوو لە خاکە داگیرکراوەکە تێپەڕن؛ ئەو خاکەی کە بێگانە داگیرکەرەکان تێیدا نیشتەجێ بوونە، ئەوانەی پێش سەدان ساڵ، هەزاران مۆریسکێییان دەرکرد بۆ ئەوەی خۆیان لە سەلا، ڕیبات، تەتوان و فاس جێگیر ببن. ئەوانە هەر خۆیان بوون کە بۆمبی کیمیاییان بەسەر ئەمازیغەکانی لادێدا باراند و، فەڕەنسییەکانیش هاوکارییان کردن، لەبەر ئەوە خەتابییان دوورخستەوە و، سزای شێرپەنجەیان بەسەردا سەپاندن کە تا ئەمڕۆش شوێنەوارەکانی ماون.
بە دەنگێکی تووڕەوە پێم گوت: خانمەکەم، مێژوو خۆی دووبارە دەکاتەوە و سەردەمی خەڵەتاندنی بینین و بیستن لە ناوچەکانی ئێمەدا نیشتەجێ بووە. خانمەکەم کارەساتی ئەمە ئەوەیە کە کەسانێک لە نێوانماندا هەن تووشی (سیندرۆمی ستۆکهۆڵم) بوونە.
ئەویش لە کاتێکدا بە چاوێکی سووک و تووڕەوە لێی دەڕوانیم، گوتی:

ئەمە سەردەمی پاشەکشە و کەوتنە ناو خۆشەویستی ئەو کەسەیە کە بە ڕاستە سنوورەکانی سەر نەخشەکانی کێشا و، جیایی لە نێوان کەسوکار و خۆشەویستاندا دروست کرد و، ئەم بەدگۆڕانەی بەرهەمهێنا کە دەیبینین. بێگانە داگیرکەرەکان هەر بۆ بێگانەی داگیرکەر دەمێننەوە؛ ئەوسا دادگەکانی پشکنینی بیروباوەڕیان دامەزراندو، پەنایان بۆ سووتاندن و، قازووخ و تێکشاندنی ئێسکی مەریسکۆییەکان و جوولەکان برد و ئەوەتە ئەمڕۆیش هەمان کار دژ بە خاوەندەکانی ئەم خاکە دووبارە دەکەنەوە.
ئەم قسانەی کرد و پاشان پشتی تێکردم و ڕۆیشت.
هاوارم کرد و بانگم کرد: خانمەکەم ڕاوەستە! ڕاوەستە، قسەکانت دوێ و گێوەڕن!
بەڵام لە پڕ وەک تەمێک ون بوو، بوو بە تراویلکە.
سەیری دەوروبەرم کرد؛ گەشتیارەکان لەسەر لمە زێڕینەکان ڕاکشابوون، چێژیان لە تیشکی خۆری گەرمەکە وەردەگرت و منیش لەسەر کورسییەکی ئاسنین کە بە پەڕۆیەکی ئەستوور داپۆشرابوو دانیشتبووم و قاچەکانم لە ناو لمی گەرمدا نوقم بووبوون. ژنەکەیشم لە تەنیشتمەوە لەسەر کورسییەکی هاوشێوە پاڵ کەوتبوو، ئەویش بەدوای گەرمییەکدا دەگەڕا کە ژیان بۆ جەستەی بگەڕێنێتەوە؛ ئێمە چێژمان لە جوانی دەریای ناوەڕاست وەردەگرت لە کەناری (کەشکە بچووکەکە).
بە ژنەکەمم گوت کە چل ساڵ لەمەوبەر سەردانی ئەم هاوینەهەوارەم کردووە، ئەو کاتە دەسەڵاتداران ڕێگەیان دەدا چادرەکان ڕاستەوخۆ لە بەردەم کەناراوەکەدا هەڵبدرێن و، منیش لە سەرەتای ژیانی پیشەییمدا بووم، لەگەڵ سێ هاوڕێی لە شارە جیاوازەکانی مەغریبەوە.
ژنەکەم گوتی: وێنەکانت لەو سەردانەدا گەواهی ئەوە دەدەن کە تۆ گەنجێکی یاخی و سەرکێش بوویت، هیچ شوێنێکت لە باکووری شانشینەکەدا نەهێشتووە کە سەردانت نەکردبێت، تەنانەت شارە داگیرکراوەکەش (سەبتە) لەوە دوا نەکەوتوویت خۆتی پێ بگەیەنیت.
منیش بە ناخۆشییەوە پێکەنیم و بە تەماشانەوە سەیرم کرد و گوتم: مەبەستت سەبتەیە! ئەو کاتە تەنیا بە پاسپۆرت چوومە ناو ئەو شارە، لەگەڵ ساڵح عەزامی هاوڕێم؛ یەک ڕۆژمان لەوێ بەسەر برد و پیاسەمان لە نێوان دوکانەکانیدا دەکرد کە کەلوپەلیان بە نرخی هەرزان دەفرۆشت، شوکولاتە، قووتووە پەنیر و، ئامێری تۆمارکردنی دەنگی جۆری (سۆنی) و شتی دیکەیشمان کڕی.
لە پڕ دەرکەوتەکانی ئەو ڕۆژەم لە مێشکدا گەشایەوە. لە بەیانییەکی هاوینی مانگی ئابی سەدەی ڕابوردوودا لە ڕێگەی دەروازەی سنووری وەهمییەوە چوومە ناو سەبتە. لە تەمەنی بیست و سێ ساڵیدا بووم، لە لووتکەی گەنجی و هێزدا، چاوڕوانی خۆشییەکانی ژیانم دەکرد و لەو

بڕوايەدا بووم كە ژيان لەسەر تا بنى پێى هى خۆمە. ئۆتۆمۆبيلە
كۆنەكەم لە (كاستيخۆ) جێهێشت (كاتێك كڕيم، دايكم بازنێكى زێڕى
عەيار 18ى جۆرى سەويرى فرۆشت و يارمەتيى دام)، لەگەڵ هاوڕێكەمدا
سوارى تەكسييەكى گەورە بووين بەرەو دەروازەكە ڕۆيشتين. دواى
ماندووبوونێكى زۆر پاسپۆرتم بەدەست هێنابوو. كاتێك ژنانى
كۆڵهەڵگرى قاچاخى كەلوپەلم دەبينى، بە هاوڕێكەم گوت: ئەوانە
كارەساتێكى گەڕۆكن و خەنجەرێكن لە پشتى وڵات درا بێت. هاوڕێكەم بە
دەنگێكى ناڕازييەوە قسەكەى پێ بڕيم و گوتى: ئەى داناى سەردەم،
واز لە فەلسەفە بهێنە! قسەكەى دڵم نەدركاندو چوومە ناو سەبتەوە‌،
لە كاتێكدا نەفرەتم لە ئيزابێلا و فێرناندۆ و پاشاى پورتوگالى
جۆنى يەكەم دەكرد، لە هەمان كاتدا داخم بۆ بێهێزى بەنى مەزيەن و
بێ توانايى ميرى غەرناتە ئەبوو عەبدوڵڵا محەمەدى دوازدەم (ناسراو
بە زەغبى) دەخواردو ل□ بەر خۆمەوە گوتم: خۆزگە سوڵتان مەولاى
ئيسماعيل گەمارۆكەى لەسەر كوڕانى ئەبوو ڕەقعە درێژ بكردايەتەوە.
بۆ ماوەيەك بێئومێدييە مێژووييەكانم فەرامۆش كرد و، لەگەڵ
هاوڕێكەمدا بە شەقامەكانى ئەو شارەدا پياسەمان كرد كە قازى عياز،
شەريف ئيدريسى و، ئەبوو عەباسى سەبتى لێ لەدايك بووبوون. سەردانى
بازاڕەكانى هيندييەكانمان كرد و دوو ئامێرى كاسێتى جۆرى (سۆنى) و
كاتژمێرى (كاسيۆ)مان كڕى، سەردانى (مێركادۆ هادۆ)يشمان كرد و
تۆپى پەنير، جلى وەرزشى (ئەديداس) و پێڵاوى (پۆما)مان كڕى؛ شێتى
بازاڕكردن دايگرتين و، واى كرد گرنگى بە شوێنەوارەكانى شارە
داگيركراوەكە نەدەين و، لە كۆتاييدا ت□نيا بە پياسەيەك لە
گۆڕەپانى ئەفريقيا وازمان هێنا و وێنەى يادگاريمان گرت و،
سەردانەكەمان بە خواردنى ژەمێك ماسى برژاو و ژمێك (بايلا) بە
بەرهەمەكانى دەريا كۆتايى پێ هێنا. ئێوارەكەى شارەكەمان بەجێ
هێشت و بە بارێك كەلوپەل و خواردەمەنييەوە، بۆ شارى فنێدق و
پاشان بۆ چادرەكەمان لە ناوچەى كۆشكە بچووكەكە گەڕاينەوە.
ژنەكەم لەو بيركردنەوە بەئاگەى هێنامەوە و، داواى لێ كردم بە
كەنار دەرياكەدا پياسەيەك بكەين؛ گوتى پێويستمان بەوەيە چێژ لە
شەپۆلەكان وەربگرين و قاچمان تە□ بكەين، ئەگەر پێويستيشى كرد
جەستەيشمان تە□ بكەين. چونكە هيچ شتێك ڕێگرى ئەوەمان لێ ناكات دڵ
و مێشكمان نوێ بكەينەوەو، لە پشت ڕۆتين و خۆڕادە‌ستكردنى كێشە
كۆنەكان و ململانێى هەميشەيى لەپێناو خزمەت و پەروەردەكردنى خێزان
و منداڵەكاندا ڕێز بۆ كاتەكانمان بگێڕينەوە. لەگەڵ ئەوەيش
زەردەخەنەيەكى دەگمەنى بۆ كردو گوتى: پێويستە بۆ ماوەيەكى كاتى
لەو تاش ب□ردەى سيزێف كە قورسايى خستووەتە سەر پشتمان ڕزگارمان
ببێت و، تێكەڵى يارى ئەو شادييە ببين كە لە ناخى ناخۆشييەكانەوە

هەڵقەزراوە؛ چونکە ساڵانی ماوەی تەمەن (تەنانەت ئەگەرچی تەمەنیش بە دەستی خودایە) پێویست بەوە دەکات سەرنجی خۆمان بدەین و، لەگەڵ نزیکترین کەسەکانماندا چێژ لە چرکە بە چرکەی کاتەکانمان وەربگرین.

داوامان لە ژن و مێردێکی گەنج کرد، کە لەگەڵ کچە بچووکەکەیاندا دانیشتبوون، چاویان لە کەلوپەلەکانمان بێت و، بەرەو دەریاکە ڕۆیشتین لە کاتێکدا ئەو ساڵانەمان بەجێ هێشت کە قورساییان خستبووە سەر شانمان. هەنگاوەکانمان دەژمارد و پێشوازیمان لە سروەی فێنکی دەریا دەکرد؛ زۆر پیاسەمان کرد و یادەوەرییەکانی ژیانی ڕابوردوومان بیردەهێنایەوە، ئەو ساتانەی کە جێگەکەمان بە جگەرگۆشەکانمان ڕازابووەوە و، ئەو ناخۆشییانەی لەپێناو پەروەردەکردنیاندا چێشتمان تا توانییان خۆیان پێ بگەیەنن و بەسەر هەموو سەختی و کۆسپەکاندا سەرکەون.

لەپڕ لە بەردەم دەریادا وەستاین؛ شەپۆلەکان لەژێر پێماندا دەشکانەوە و، شینیی ئاوەکە هەستێکی جوانیخوازی گەشەسەندووی لە ناخماندا دەبزواند. لەوەشەوە، لە کۆتایی مەودای بینیندا، چیای تاریق لە بەری ئەودیوەوە دەرکەوت؛ چیایەک کە گەواهی ئەوە دەدات پیاوێک بە ناوی تاریق، لەگەڵ گرووپێک لە هاوزمانە ئەمازیغەکانی و، دەستەیەک لە عەرەبە فاتیحەکان، ڕەنگە ڕۆژێک لە ڕۆژان لە هەمان ئەو شوێنەدا وەستابن کە ئێمە ئێستە لێی وەستاوین، لە کاتێکدا ئامادەکارییان دەکرد بۆ پەڕینەوە بەرەو بەری ئەودیو، ڕوویان لەڕێی ئەندەلوس دەکرد و چاویان لە فەرمانەکانی مووسای کوڕی نوسەیر، والی ئەفریقیا دەپۆشی، کە دواتر سولەیمانی کوڕی عەبدولمەلیک لێی تووڕە بوو؛ چونکە ئەو بە دەستکەوت و دیلەکانەوە چووە ناو شاری دیمەشقەوە لە کاتێکدا خەلیفە وەلید لە گیانەڵادا بوو، بێ ئەوەی گوێ بداتە ویستی سولەیمان کە داوای لێکردبوو لە چوونە ناو شارەکە پەلە نەکات، تا فەتح و سەرکەوتنی سەربازی بە ناوی سەردەمە نوێیەکەی ئەوەوە تۆمار بکرێت. تفوو لە پلە نزمیی فەرمانڕەوایان و چاوچنۆکییە تەسکەکانیان کە باجێکی قورسیان لە جەنگاوەرەکان سەند؛ لەبری ئەوەی ڕێزیان لێ بنێن، ئاکام تاریقی کوڕی زیاد بە فەرامۆشکراوی لە کۆڵانەکانی دیمەشقدا دەسووڕایەوە، مووسای کوڕی نوسەیریش دوورخرایەوەو گۆشەگیرکرا، بۆ ئەوەی تاشەبەردەکە وەک شایەتێکی هەمیشەیی بمێنێتەوە کە گەلان خۆیان مێژوو دروست دەکەن، لە کاتێکدا زۆربەی جاران فەرمانڕەوایان بەرهەمەکانی تێکدەدەن.

ژنەکەم بە تۆنێکی تانەئامێزەوە گوتی: پێدەچێت گوتارە بەناوبانگەکەی تاریق (ئەی خەڵکینە، بۆ کوێ ڕادەکەن؟ دەریا لە

پشتتانەوەیەو دوژمنیش لە پێشتانە…) لای ئەمەوییەکان هیچ دادی نەدابێت!
منیش بە دەنگێک کە گومانی لەخۆدەگرت گوتم: تاریقی ئەمازیغی دڵپاک هیچ پەیوەندییەکی بەو دەقە هەڵبەستراو و دەستکردەوە نییە، کە تەنیا لە کتێبی ‘نَفْحُ الطِّيب’ی مەقەڕیدا ناوی هێنراوە، کە کتێبێکە لە سەدەی یازدەی کۆچیدا نووسراوە.
پاشان بەردەوام بووم و گوتم: محەمەد کوڕی تاویت، ڕەحمەتی خوای لێبێت، ئەو گوتارەی تەنیا بۆ داڕشتنێکی ئەدەبیی درەنگتر داناوە کە مێژوونووسان لە سەردەمی ئیسلامییەکانی دواتردا وەک جۆرێک لە ڕازاندنەوەی دراماتیکی بۆ ئەو شەڕانە دایانناوە کە سوپاکەی تاریقی ئەمازیغی کردوونی، کە لە ڕووی سیاسییەوە لایەنگری عەرەبەکان بوو.
کوڕەکەم تاریق هات و لە کۆکردنەوەی کەلوپەلەکانمان یارمەتی داین؛ گوتی ئەمڕۆ کەشوهەوا گەرمە و پێویستە شلەمەنی زیاتر بخۆینەوە.
زۆر دڵخۆش دیار بوو، لە کاتێکدا کەوتە نێوانمان و کەناری دەریاکەمان بەجێ دەهێشت و بەرەو ئەو ئۆتۆمبێلە دەڕۆیشتین کە لە شوێنی وەستانەکە ڕاگیرابوو. گوتی ئەمە بەلای ئەوەوە گەورەترین خۆشی و دەرکەوتنی جوانین، درێژەی دایەو گوتی: لەم ڕۆژانەدا کە ئەوەم لێ گەڕێن ئەوە لە داستانی خۆشەویستییەکی هەڵقوڵاو و، کانیی بەختەوەرییەکی هاوئاهەنگ دەچێت، هیچ شتێک لەلای من ناگاتە ڕەزامەندیی ئەوە تەنیا مەگەر ئەو خۆشەویستییە نەبێت کە خۆشم دەوێن.
کاتێک لەناو ئۆتۆمبێلەکەدا جێگیربووین و تاریق لە پشتی ستێرنەکەوە دانیشت، زەردەخەنەیەکی بۆ کردین و گوتی بۆ خواردنی ژەمە ماسییەکی خۆش لە چێشتخانەی ناوخۆ بانگهێشتتان دەکەم کە لای گەشتیاران زۆر بەناوبانگە. بێ دوودڵی نواندن پێمان خۆش بوو؛ سلفێکی لێ دا و پێی بە بەنزیندا نا، ئۆتۆمبێلەکە بە ڕێگە کەناراوییەکەدا ڕۆیشت و سروە بایەکی شێدار بەر دەموچاومان کەوت و، هەستێکی بەختەوەری لە ناخماندا دروستکرد، کەشی گشتی بۆ ساتێکی ئاهەنگگێڕانی سیحرئامێز گۆڕی کە پڕ لەشادی بوو، لەوێ شەپۆلە فێنکەکانی دەریا تێکەڵ بە ئاوازە میوزیکە هێمنەکان دەبوون لە ناو ئۆتۆمبێلەکەدا لەو کاتەی بە ڕێگەوە بەرەو چێشتخانەکە دەچووین.
کاتێک گەیشتینە چێشتخانەکە تاریق ئۆتۆمبێلەکەی ڕاگرت، پاشان چووینە ژوورەوە و مێزێکمان هەڵبژارد کە ڕووی لە کەنار دەریاکە بوو، ڕاستەوخۆ دەیڕوانییە شینایی دەریاکە؛ ئاوە شینە لازۆردییەکە بە لێشاوێکی خۆشەویستییەوە پێشوازی لێکردین و بە گەرمییەکەی خۆی دایپۆشین. گارسۆنەکە لیستی خواردنەکانی پێشکەش کردین، دوای

گفتوگۆیەکی کورت لە نێوان خۆماندا، داوای ژەمە ماسییەکی برژاو لەسەر خەڵووز و مەنجەڵێک (بایلا)مان کرد. ژنەکەم لە بارەی دوایین هەواڵەکانی قەیرانی شاری (سەبتە)ی داگیرکراو لە تاریقی پرسی، ئەویش لە وەڵامدا گوتی: ئەو مەغریبییانەی کە خەڵکێتێنرابوون، بۆ خاکی نیشتمان گەڕانەوە، دوای ئەوەی قەبارەی ئەو ناخۆشییەی ئەوە و ڕەگەزپەرستی ئیسپانییەکانیان بۆ دەرکەوت، مەغریبیش ڕەتیکردەوە پیاوانی ئەفریقیا و عەرەبەکانی باکووری ئەفریقیا و ئاسیا وەربگرێتەوە.

منیش بە تۆنێکی تووڕەوە گوتم: بەداخێکی زۆرەوە، مێردمنداڵان و گەنجان بۆ یاریپێکردنی لاپەڕەی دەرەکییەکان و گرووپەکانی (واتسئاپ) بەجێ هێڵران کە لە وڵاتێکی دوژمنەوە چالاکن، لە کاتێکدا پێویست بوو کە لە قاووغی خۆیاندا چوارچێوە بکرێن؛ چونکە ئێمە لەگەڵ باندە دڕندەکانی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە لە جەنگێکی سایبەریداین.

ژنەکەم لەبارەی قسەکانی منەوە گوتی: خەریکە ڕۆڵی خێزان بۆ تەواوی نامێنێت، سەبارەت بە کۆمەڵەکان و پارتە سیاسییەکانیش، کارەکانیان وەرزییەو ڕۆڵیان لە ڕێنوێنیکردن و هۆشیارکردنەوەدا بۆ تەواوی نەماوە.

تەنیا سەیریم کرد و سەرم بۆ نیشانەی ڕەزامەندی ڕاوەشاند؛ هەستم کرد کە زۆر قسەکردن لە بارەی ئەم بابەتەوە بێسوودە، چونکە ئێستە سەردەمی کردارە و لە کۆتاییدا زۆربڵێیی تەنیا ژاوەژاوەکە بە شێوەیەك خاڵە لاوازەکان لە بەردەم دوژمناندا دەردەخات. سەردەمەکە بە لای منەوە نەخۆشە و ئەو مێگەلەی کە دوای خەیاڵ پڵاوی کەوت، بێ بیرکردنەوە ڕەفتاری کرد و بە خۆرایی خۆی ڕادەستی کۆمپینە دیجیتاڵییەکان کرد، بێ ئەوەی لە ڕاستی، یان ناوەرۆکی ڕاستەقینە بکۆڵێتەوە؛ ئێمەش هەمان ڕەفتاری مێگەلە، وەک دیاردەیەکی دەروونی و کۆمەڵایەتی کە تێیدا تاکەکان دوای کردار، یان ڕای کۆمەڵەکە دەکەون بێ بیرکردنەوەی قووڵ، یان شیکردنەوەی سەربەخۆ، گۆستاف لۆبۆن بڵاوبوونەوەی بیرەکە و هەستەکان لەناو جەماوەر و خەڵکدا بە بڵاوبوونەوەی پەتا و مایکرۆب چواندووە.

دەنگی ژنەکەم بەئاگەی هێنامەوە کاتێک گوتی: دەتبینم نوقمی بیرکردنەوە بوویت، بۆچی بیرۆکەکانت لەگەڵ ئێمەدا بەش ناکەیت؟

منیش بە جۆش و خرۆشەوە گوتم: (ڕەفتاری مێگەل)ی گۆستاف لۆبۆنم بیرکەوتەوەو لە کتێبەکەیدا (سایکۆلۆجیای جەماوەر) ئەو شیکردنەوە بەپێزەی باس کردووە.

تاریق هاتە ناو باسەکەوە و گوتی: لۆبۆن زۆر لەهاتوو بوو لە جەختکردنەوەی لەسەر ئەوەی کە ئەو تاکەی تێکەڵی جەماوەر دەبێت،

دکوت دخکو ک ل ب ھشیی موگناتیسی دچت؛ چونک ھز عقییکانی دکون ژر کاریگریی ھاندر، یان سرکردکو.
گارسنک ھات و داواکارییکانی ھنا؛ بنی ماسیی تازه برژاوک ل قاپکانو دھات و زرتر ئارزووی دکردینو تا بیخین. دستواژی سرسامبوونمان ب تام خشکی گییو و چاومان برز دکردو ب ئوی چژ ل دیمنی شپلکان لسر کنار دریاک وربگرین، بمش چژی خواردنک تک ب جوانی دیمنک دەبوو.
ھندک ل ئارامی و ھمنی خمم بدست ھنایو و ب ماوییکیش ل میتی (ھشیاریی بدبخت) زگارم بوو؛ بیارم دا خم و تووی خم ل گفتوگیکی تانئامزدا لگ ژنەکەم و ککمدا بشارموه، ل کاتکدا دوای ئو ژم خواردن بچژ، ب شوازی باکوور خریکی خواردنوی پرداخ گورکانی چای نعنا بووین. ب گاتجاییو ل تاریقم پرسی: چن سیری دخی ئسته دکیت ئی ئو تاریقی ک ئندلوسی داگیرنکرد؟ (لەگە داوای لبوردن ل نووسری کچکردوو مستفا مسناوی ب ئەوەی ناوونیشانی کم چیرککیم ل خواست).
تاریق ھند پکنی تا ددانکانی درکوتن، ل کاتکدا ب وخسارکی پ ل سوپاسگوزارییو سیری من و دایکی دکرد، گوتی: ب پچوانو، من (ئندلوسم داگیرکرد) ب پچوانی پاوانکی مسناوییەوە ک باپشی داگیرکاریی پشیو، بام لبری ئوی ب گرووەکەدا بپتو و ووبووی سوپای (داگیرکاران) ببتو، ل گشیکی خانوو تنکیینکیدا کنفت دبت ب ئوی سربازی ئەندشەییکانی ک ل ناوک خورما و پاشماوی جگری دروستی کردوون یزبکات! من داگیرم کرد چونک دایک و باوککم ھی ک ل تندروستی و ھزی خیان بخشی تا من بخونم، بی ل ئندلوس تپیم و لو شونندا نوستام ک غافقی لی وستا، چووم ناو خاکی فرنسییکان و بشی خم ل زانست ورگرت، ئوانیش پاسپرت سوورکی خیانیان پ بخشیم و پشوازییان ل کردم، ئمیش نک لبر چاو شکانم، بکه لبر پویستییک بوو ک ل ناخیاندای.
وام بھزکی تاریق منی بدنگ کردو زرل مترسییکانی واندمو و ئەوەی بیر ھنامو ک گنجانک ھن ب ئق و زانستی خیان واتی فرنگییکان داگیر دکن و ل نوانیاندا دژین، وای مینتی کچری، وک کسکی کاریگر، نک وک کیلیک ک تاش بردی سیزف لسر پشتی بت.
ل ناخی خمدا بیرم کردو: چند جیاوازی ل نوان خەیا پاویی

ئەو مەگەلە هەیە، کە دوای ئەو هاندانە سیستماتیکە کەوتووە کە سکرینەکانی مۆبایل و تابلێتەکان بەناوی دەکەنەوە و لە نێوان ئاواتی ئەو گەنجانەی کە بە کارامەییەکانی زانستگەلی پێشبڕکێکارانە چەکدارن، ئەوەی لە کەوتنە ناو تۆڕی کۆیلایەتی هاوچەرخەوە دەیانپارێزێت؛ چونکە سیستمی سەرمایەداری ڕۆژئاوایی لە ڕێگەی (بەهای زیادکراو)ی مرۆڤەوە لە بازاڕدا سەیر دەکات، بەبێ زانست، ڕۆشنبیری، و پیشەیبوونی باڵا، ئەم سیستمە کۆچەر لە مرۆڤایەتییەکەی دادەماڵێت و بە تەنیا هێزێکی کاری ڕووت دەیگۆڕێت. چەکی زانست ئەو شتەیە کە کۆچەر لە پەنابەرێکی ئابوورییەوە بۆ هاوبەشێکی مەعریفەیی دەگۆڕێت.

کات تێپەڕی و ئاگەمان لە هاتنی کاتی ئاوابوونی خۆر و خلیسکانی بەرەو ئاسۆ نەبوو، کە شوێنی خۆی بە سوورایی دەمەو ئێوارە جێهێشت تا ئاسمان سوور بکات و مژدەی هاتنی ئێوارە بدات. چێشتخانەکەمان بەرەو تەنجە بەجێ هێشت، کە لەوێ لە یەکێک لە هۆتێلەکانی گەڕەکی (مەرشان) دابەزیبووین.

خانمێک لە (سەردەمی تێکهەڵچوونی دەزووەکان و گەڕانەوەی سەرچاوە و چەمکەکان) گوتی:

ئەی ئەو سوارچاکەی لە سەردەمی مانگەوە دێیت
تەمومژ پەیوەندی بە تۆوە نییە
ئەی ئەو باڵندەیەی لە فراوانی شادیدا دەفڕیت
خەم لە تۆ نایەتەوە
ئەی ئەو سوارچاکەی لە خۆڵەمێشی نەبوونەوە زیندوو بوویتەتەوە
خۆشەویستی هیچ مێژوویەکی نییەو
پاشەکشەکردن لە جەنگیش نەکەردە نییە…
شەڕی خۆشەویستی بەردەوامە.. تا ژیان بەردەوام بێت و

زمانی شانازیش کز نابێت.. چونکە کات فێری کردم کە خۆشەویستی بەردەوامییە

لە وەڵامدانەوە پەلەم نەکرد، پاشان بە تۆنێکی هێمن گوتم:

لە نێوان واقیع و ڕۆمانسییەتدا دەزوویەکی تەنک هەیە و ئەمە هەمیشە پێویستمان بە قووڵاییەکی ویژدانی و خەیاڵێکی سەرکێشە بۆ گەیشتن بەوەی دەمانەوێت؛ چونکە هەموو پرۆژە مرۆییەکان بە بیرۆکە و تێڕوانینێکی دیاریکراو دەست پێ دەکەن و پێویستمان بە زانست و توانای دۆزینەوەی ڕێبازێکی ڕێکخراو هەیە، تا ئەنجامێکی جێی ڕەزامەندی بەدەست بهێنین.

لە بالکۆنی ئەو جێگەیە دانیشتبووم کە لە هۆتێلەکە گرتبوومان؛ کەشوهەوا مامناوەند بوو، مانگی تەواو بە ئاسمانی تەنجەوە دەدرەوشایەوە. (مریەم)ی ژنم و (تاریق)ی کوڕم لە هۆڵە بچووکەکە

دانیشتبوون و لە کەناڵە بیانییەکانەوە بەدواداچوونیان بۆ دوایین گۆڕانکارییەکانی ڕووداوەکانی سەبتەی داگیرکراو دەکرد. دەمزانی ئەوان شتێک نابیسن کە دڵخۆشیان بکات، بەڵام ئەو شتە دڵنیاییەی کە ئەم کەناڵانە ناتوانن بە ئاسانی بەسەریدا تێپەڕن، ئەوەیە کە جیهان بۆی دەرکەوتووە ئیسپانیا تا ئەستەیش لە سەردەمی جیهانگیری و ڕێزگرتن لە مافەکانی مرۆڤدا، دوو شاری مەغریبی و بیست و سێ دوورگەی داگیرکردووە.

بەوایەکم هەبوو لە کاتێکدا فنجانە قاوەکەم دەخواردەوە و لە نێوان پەنجەکانمدا جگەرەیەک دەسووتا، کە کەموکوڕییەک لە ڕەنگ و ڕەسنایەتی وڵاتدا هەیە. (سەرەڕای ئەوەی پێش چل ساڵ وازم لە جگەرەکێشان هێنابوو؛ بەڵام داوای لێبوردنم لە ژنەکەم و کوڕەکەم کرد و دوو جگەرەم بە قست کەی؛ چونکە هەستم بە تووڕەیی دەکرد و پێویستم بە هۆکارێک بوو بۆ دەرکردنی ئەو وزە و گوشارە گەورەیەی کە لە ناخمدا دەکوڵا).

خانمەکە کە لە سەردەمی (هۆشیاریی بەدبەخت)ـەوە هاتبوو، گوتی: نەوەی کەمتیارەکان قیبلەنومایان لە ون بووە و لە ناو تەمومژی کۆچەریەتی و دابڕاندا هەندە قووڵ بوونەتەوە، کە هەندێکیان لە بەردەم میدیاکانی فەرەنگیدا قسەی خراپ دژ بە وڵاتەکەیان دەڵێن و وادەزانن کە ئەوانە هاوسۆزیان لەگەڵدا دەنوێنن. ئەوەی جێی پێکەنینە ئەوەیە کە میدیاکانیان و تەواوی هاووڵاتیانیان بۆ دەفتەرەکانی مێژوو گەڕاونەتەوە بۆ ناو ڕووداوەکاندا دەگەڕێن و وەسیەتەکانی ئازابەلای دایکیان دووبارە دەکەنەوە. وادیارە نەوەی کەمتیارەکان مێژووی وڵاتەکەی خۆیان نەخوێندووەتەوە و شەڕی (وادی لەبەن)یان لە ناوچەی تیسە فەرامۆش کردووە، کە سوپاکانی سوڵتان سەعدی ئەبوو محەمەد عەبدوڵڵا ئەلغالیب، وەڵامی سوپاکەی حەسەن پاشای کوڕی خەیرەدین بەربەرەسی عوسمانی والی جەزائیریان دایەوە، کە وای دەزانی دوای تیرۆرکردنی محەمەد شێخی سەعدی مەغریب بووە بە پارووێکی ئاسان و لە وانەو پەندی (وادی مەخازن) نەگەیشتن کە لەسەر کەناراوەکانیدا خەیاڵەکانی ئیمپراتۆریەتی پورتوگال لەژێر سمەکانی ئەسپەکانی مەنسووری زێڕیندا هەپروون بە هەپروون بوون. ئەم نەوەیەی کە لە ڕەگوێشەی خۆی دابڕاوە، ئەوەی فەرامۆش کردووە کە چۆن یووسفی کوڕی تاشەفین لەگەڵ سوارچاکەکانیدا هات تا لە شەڕی (زەلاقە) تەختی قەشتالە بلەرزێنێت و کەوتنی ئەندەلوسی بۆ چەندان سەدە دوابخات و چۆن یەعقووب مەنسووری موەحیدی لە شەڕی هەمیشەیی (ئەرک)دا لووتبەرزیی ئەلفۆنسۆی هەشتەمی لەناوبرد و هێزی داگیرکەرانی لە ناو ماڵی خۆیاندا تێکشکاند. ئەوانە ئیدی ئەوەیان بیر نایەتەوە چۆن مەریسکە دەرکراوەکان بە سەرکردایەتی (خانمی

ئازاد) وێرانکاریی تێتوانیایان بۆ قەڵایەکی خەباتی دەریایی گۆڕی کە کەشتیگەلی ڕۆژئاواییەکان لە گەرووی جەبەل تاریق لێیان دەترسان و دڵەرزین و ئەوەشیان بیر نییە چۆن چیاکانی لادێکان بەهۆی غازە کیمیاییەکان و جەنگە پیسەکانیانەوە بوون بە گۆڕستان. ئەوەیان لەبیر نییە کە ئەم نیشتمانە داوای هاوسۆزی لە پایتەختە فەرەنگییەکان ناکات، بەڵکە شکۆمەندییەکەی بە هۆی خوێنی شەهیدان و ئیرادەی سوارچاکە ئازادەکان و خۆڕاگریی نەتەوەیەک دروست بووە کە لە بەرەبەیانی مێژووەوە چەمانەوە ڕەت دەکاتەوە.

گوتارەکەی خانمی (هۆشیاریی بەدبەخت) مێشکی گێژکردم و هەستی ناخی ورووژاندم و ویستی شتێک بکەم، یان چەندان شتی دروست کرد تا گوتارە بەهێز و قووڵەکەی بڵاوببێتەوە. لەپڕ پرسیارێکی کوتوپڕ هێرشی بۆ هێنام: دەبێت کێ بێت ئەم خانمی سەردەمی هۆشیارییە بەدبەختە کە قسەکانی لە گوللـەی تۆپ دەچێت بۆ بێئاگاهێنانەوەی ئەوانەی لەناو هەنگویندا نوستوون؟ ئایە ئەو خانمە ئازادە هاوسەری مەنزەرییە، یان زەینەبی نەفزاوییەی هاوسەری کوڕی تاشفینە، یان خەناسەی کچی بەکار ژنی مەولای ئیسماعیلە، یان ڕەنگە فاتیمەی فەهری، یان کەنزەی ئەورابی بێت، یان ڕەنگە سورەییا شەویش بێت؟

ناتوانم وەڵـام بدەمەوە، بەڵـام دەڵێم: ئەو هەمــوو ئەم ژنە مەزنانەیە، مەزنییش تەنیا بۆ خوای تاك و تەنیا و بەدەسەڵاتە! هەستم بە ورووژمی گەرمییەکی سەیر لەناخمدا کرد، گوتە بەناوبانگەکەی غەزالیم بیرکەوتەوە: ناتوانرێت لەوە جوانتر دابهێنرێت کە داهێنراوە، لەبەر خۆمەوە گوتم: ئێمە واقیعەکە ناتوانین هیچی لەگەڵ بکەین تەنیا ئەوە نەبێت کە ئاشتەوایی لەگەڵ بکەین و بە ئەنجامەکانی قایل بین.

بەڵام زۆری نەخایاند دەنگێکم بیست کە لە سەرەتاوە پێم وابوو ناخۆشە، بەڵام تا دەهات بەرزتر دەبووەوە؛ سەرچاوەکەی دیار نەبوو، دەیگــوت: ئەی ئەوانەی لەســەر ســنگمان دانیشتـــوون، ئەی ئەوانەی زۆردەخەنەتان لەسەر لێوارەکانمان تیرۆر کرد و ڕێگەکانتان پڕ لە مین و بزماری تیژ کردین، ئەی ئەوانەی تۆوی شکانتان لە دەماندا چاند و ئاواتەکانتان مۆمیا کردین، ئەی دزەکانی شادی، چی شتێکتان ماوە لەسەرمان تاقیتان نەکردبێتەوە؟ چیتان ماوە بەرانبەر بە ئێمە نەتانکردبێت؟ ئێمە چەندان جۆرە ستەمگەلی ئێوەمان چێشت، چەندان شێوازی جۆراوجۆری ئەشکەنجەدانی ئێوەمان بینی؛ دەمتان بەستین، سزای بێدەنگی هەمیشەییتان بەسەر زمانەکاندا سەپاند. ئەی ئەوانەی لەسەر سنگمان دانیشتوون، ئێمە ئەمڕۆ هەوای گۆڕانکاری و چارەسەر هەڵدەمژین، چونکە جەستە گەورە بووە و کراسەکە تەسک بووەتەوە و ئارامگرتنیش ئیدی نەبووە بە کلیل بۆ ڕزگاربوون؛ چونکە ڕزگار

کتێب\ چیرۆکی مناڵان.. خەونەکەی دارا.. وەرگێڕانی: موکەڕەم رەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..]

[Mukaram_XawnDownload]

کتێب\ غەریب شەیدا.. نووسینی: لیر مەنتەف.. وەرگێرانی: د. عەدنان حەقی و موکەرەم رەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..]

[Mukaram_AdnanHaqiDownload]

کتێب\ رەهێڵ.. کۆ بەرهەمی شیعری موکەڕەم رەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن..]

[MukaramTalabani_RahelDownload]

کتێب\ دەستووری شیکردنەوە لە زمانی کوردیدا.. موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبەکلیکی ئێر□ بکەن..](#)

[MukaramRashidTalabani_DastwrDownload](#)

لەدایکبوون و مردنی عائیشه.. شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی- و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

لە بارەی سرووت و ڕێوڕەسمی ئەفسوونگەری کە بە نووسینی بزماری لەسەر تابلۆکانی نەینەواو نەخشێنراون
شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی
موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی
کردوویەتی بە کوردی
(1)
ئاشوور پانیپاڵ خۆشی ویستم
بۆ ئەو ئەوینەیشم شارێکی دروست کردو شوورەی لە چوار دەوری کێشا
هەتاوی کۆت و زنجیر کردو
ئاگرو کۆیلەو دیل و فوراتی ڕووباری بەهەشت
هەمووی لە پێش خۆی دان بۆ لای شار
خۆشی ویستم و نیوەی دڵی
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
دیل بوو
سەرگەڕەکان دەیخۆن

گەردەلوولێك و پاچێك بوو بە دەستی چارەنووسەوە
بەسەر کەللـەسەری پاشاگەل و
قەڵا و شارەکانیدا دەکێشا
خۆشی ویستم بەڵام ئاخ من
ئەوم خۆش نەدەویست بۆیە درەختەکان مردن
فوراتی ڕووباری بەهەشتیش وشکی کرد
شارەکەو
ئاگرو ڕێوڕەسمە جادوو لێ کراوەکان
بزربوون و
کەڵەبابێکی لەبەرد دروستکراو شوێنی گرتنەوە
کاتێك شێڕەسواری ئاسن بەسەر پشتی ئەسپی باوبۆرانەوە
لە وڵاتی مەرگ دەگەڕایەوە
کەڵەبابەکە دەیقووقاند
لە شارەکانی جادوویی و
لە تەلیسمەکانی قەشەکان
لە پەرستگەکانی ئەوین
بە دوای ڕوخسارو کەزییەکانمدا دەگەڕا
چاوەڕێی دەکرد
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
لە دایك بم
مامزێك بم دوای گالیسکەکانی دوورخراوی بکەوم لە ئاشوور
(2)
دەڵال لە بازاڕی کۆیلە دەمفرۆشێت و منیش تووشی نەخۆشیی ئەوینم
خەون بە مێخەکی سووری باخچەکانی فوراتەوە دەبینم
جەستەی پڕ لە مەرگ و ژیانی داپۆشیوم
قیژەی باڵندەیەکی دڕندە لە قووڵاییدا دەمرێت
خۆی دەکوژێت و دەنووکی لە جەستەی شتەکان دەچەقێنێت
(3)
جادووگەر و شاعیر و جەنگاوەر خۆشیان ویستم
قوربانیی پێشکەش کرد… پەیکەربەندییەکی دروست کرد
نزاکانی خۆی و
جووڵەکانی با و ئەستێرەکان و
بۆنی خۆشی
تێدا تۆمارکرد
ناوی گوڵەکانی وڵاتە دوورەکەمی تێدا تۆمارکرد
لەسەر گۆکێم گریا و خوینی منداڵێکی هەرزەکاری سەربڕاوی بەسەردا
پرژاندم

ماچی کردم منیش بە بازوویەوە ڕووت بووم و دەمقیژاند
هەردوو چاویان دەرهێنا
ئاشوور پانیپال
لە هێڵی ئاوێنەکان چاوەڕێی دەکردن
ڕدێنی شانە دەکردو نغرۆی ڕووناکی بووبوو
(4)
کەنیزەیەك بووم لە بازاڕاندا دەفرۆشرام
لە شارەکانی ڕۆژهەڵات کە گەردەلوول ڕووی تێ کردوون
چاوەڕێی بەرەژان دەکەم
(5)
بۆ گالیسکەکانی دوورخرانەوە لە ئاشوور
بۆ شای جیهان، بۆ هەتاو و بۆ گوڵە گەنمە سەوزەکان
بۆ باڵندە پیرۆزە بەندکراوەکە
لە جیهانی ژێرەوە لە ژێر بنەوەی ئەم چیا جادوو لێ کراوە
بۆ ئاگرو بۆ سرووتەکان
بۆ جەستەی زەوی کە لەژێر ماچەکانی هاویندا زیندوو دەبێتەوە
بۆ فورات
شوێنەواری قامچیی کۆیلایەتی
لە وڵاتی خواوەندو
لە وڵاتی مرۆڤ
هەڵدەگرم
لە چامەکانی شیعر و لە تابلۆکاندا
بە دوای (تەمووز)دا دەگەڕێم
لە ئاوارەییمدا
چەپکێك لە مێخەکی سوور دەبەستم
تریفەی مانگی سوور لە ئاشوور ڕوخسار و هەردوو دەستم ڕەنگ دەکات و کۆکێکەیش دادەپۆشێت
کوڵمم سوور هەڵگەڕاو خوێن لە دەمارەکانمدا کەوتە ڕێ
بە وشەگەلی جادوویی ڕەشی جەستەی مردووی سروشتی و ڕەگەکانی زیندوو کردەوەو
هەورگەل و برووسکەکانی تەقاندەوە
ئاسمانی شەوی جیهان گرماندی و برووسکەی داو گوڵی باراند
دەستی با پرچی شانەکردم و پاسارییەکی برسی بە دەوری هەردوو مەمکمدا خولایەوە
لە سەر جەستەی تێقیوم نیشتەوە
لەناو باخچەی خەون بینیندا بەدوای یاقووت و
ئاگرو کانیدا دەگەڕا

گوتی،
خەریك بووم
پاسارییەکەم
لەخۆم و لە کەزییەکانم دووردەخستەوە
ئەی درەختی سەروەکە
ئەی عشتار
خواوەندی دایك و کەشی ساماڵ و باران
ئەی ئەوەی لە خوێنی زەمین و
لە گریانی (تەممووز)
لەسەر فورات لەدایك بوویت
با ئەم شەو جلی شوانان لەبەر بکەین و
بەناو ئەم چیایانەدا هەڵێین
بەڵام قسەکانی تەواو نەکرد
چونکە سەربازەکان
خۆی و سەری بڕاویان
پێشیل کرد
لەناو گوێچکە ماسییەکدا لەگەڵ زیخ و چەوو ڕووناکی و
ماسیی زیوین و گژوگیادا
لە بنەوەی ڕووباری ئەستێرەیەکی چۆڵدا دەنووم
لە ناو تابلۆکاندا
پێشبینییەك تۆماردەکەم مەتەڵی گەوهەری مەرگ و هیولا بەزێن
هەڵدەهێنێت
تۆقێنەر و جوان لە ئامێزدەگرم
لەسەر کەنار
بازێك دەبینم بەسەر ئاسکێکەوەیە
ئاشوور پانیپال دەبینم
لەناو نێزەکەیدا هەتاوی ئاوابوون دەوەشێنێت
دیلەکان بە سێدارەکانەوەن
بە تاریکایی دەمەوئێوارەی تۆقێنەرەوە هەڵواسراون
قەشەیەکیش نوێژ دەخوێنێت:
خوای سەربازەکان
ئەرمیای پێغەمبەر ـ گوتی
بەم شێوەیە ڕێ بە فەرماندەگەل و
میرەکان دەدەم سەرخۆش بن و تا هەتایە بنوون
خوای سەربازەکان وادەڵێت
من بۆ مەرگم چی بڵێم لە کاتێکدا خۆم دیل و کۆیلەم؟
ئەی چارەنووس چی شاردووەتەوە؟

ئەم شەو لەژێر پێی ئەو دڕندەیەدا
کە لە دەروازەی نەزانراودا ڕاکشاوە

سەرچاوە:
عبدالوهاب البیاتی ـ الأعمال الشعریه ـ 2، ل 264-268 .

بێرسیلێ… زێکێریا تامر… و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

چیرۆکی منداڵان…

[**بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ......**]()

شیعر – دوایەمین پەیقی مانگ – موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

دوایەمین پەیقی مانگ

- موکەڕەم ڕەشید تالەَبانی
- بابەت: شیعر بە (کوردی عەرەبی) –
- تیراژ: (055) دانە
- نرخ: (0555) دینار
- چاپخانەی شەهاب هەولێر – 9506 هەولێر هەرێمی کوردستان. – / * ژمارەی سپاردن 956

[**بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ......**]()

چۆن بە پێنج ڕۆژ دەبیت بە کورد؟ ... مەروان عەلی ... و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

چۆن بە پێنج ڕۆژ دەبیت بە کورد؟
نووسیین: مەروان عەیل
و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

[بۆخوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن ...]

دیوانی: گێڕانەوەی تاك نووسینی: موئەییەد ڕاوی و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

[بۆخوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن ...]

خەمنامەی ساڵی ئێراق ... خەزعەل ماجدی ... و: موکەڕەم ڕەشید

تاڵەبانی

دیوانی خەمنامەی ساڵ...
شیعری: خەزعەل ماجدی
و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن......]

ڕۆمان – چاوەزار ... موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کلیکی ئێرە بکەن....]

ڕۆمان: پردەکەی سەر ڕووباری درینا ... ئیڤۆ ئاندریچ....

وەرگێڕانی موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

ئەم نووسەرە لە ١٩٦١ خەڵاتی (نۆبڵ)ی لەوێژەدا وەرگرتووە....
-———

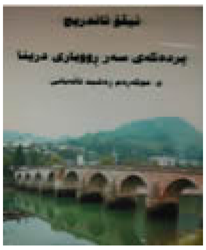

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ....

ڕەهێڵ ... کە بەرهەمەی شیعری موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

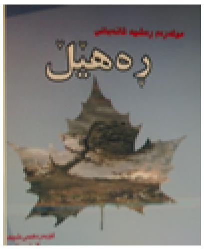

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ....